MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Luonnonvaraosasto
Metsäneuvos Niina Riissanen

VASTINE
4.11.2025

VN/35738/2024

Viite: Vastinekuuleminen 6.11.2025

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 104/2025 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Kokeilun suuntaaminen ja kesto

Lausunnonantajat kannattivat yleisesti tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilun toteuttamista. Lausunnoissa pidettiin hyvänä, että monimuotoisuuden turvaamiseen ja luonnonhoitoon kokeillaan uudenlaisia tukia. Osassa lausuntoja nähtiin puutteeksi, ettei kokeilussa esitetä tukia ilmastotoimien edistämiseksi. Lisäksi osa lausunnonantajista esitti uusia ideoita kokeiltavista tuista. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kokeiltavien tukien määrää on tarkoituksella rajattu. Rajaus johtuu siitä, että kokeilut on tarkoitus toteuttaa sekä kannustejärjestelmän rahoituksen että metsäkeskuksen valtionavun osalta olemassa olevien valtiontalouden kehysten puitteissa. Valituilla kokeilulla pyritään löytämään ratkaisuja nykyisen kannustejärjestelmän ongelmalliseksi havaittuihin kohtiin, kuten puun myyntitulojen huomioimiseen tuen määrässä.

Osassa lausuntoja kokeilun kestoa pidettiin lyhyenä. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kokeilu kestää vuoden 2029 loppuun asti eli voimassa olevan kannustejärjestelmän loppuun saakka. Kokeilun kesto mahdollistaa sen, että kokeilun aikana saadaan tietoa maanomistajien kiinnostuksesta tulosperusteisia tukia ja ympäristöllisiä tarjouskilpailuja kohtaan. Tarjouskilpailuista saadaan myös käsitys maanomistajan kannustavaksi kokeman tuen määrästä. On selvää, että kokeilun keston aikana ei saada selvitettyä kaikkia kokeilun vaikutuksia esimerkiksi monimuotoisuuteen, koska muutokset luonnossa tapahtuvat hitaasti. Myös suon ennallistamisen ja lehdon luonnonhoidon tulospalkkion saavuttamisen todentamiseen liittyvät kokemukset tulevat vasta vuosien päästä.

Lehtipuuosuuden lisääminen

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto - MTK ry (jäljempänä MTK), Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry esittivät taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä maksettavasta keskimääräistä korkeamman lehtipuuosuuden lisästä luopumista. Esitystä perusteltiin muun muassa taimikon ja nuoren metsän hoidon työmäärien turvaamisella. Myös hallituksen esityksessä tunnistetaan, että tukitason alentaminen voi vähentää taimikon ja nuoren metsän hoidon työmääriä. Taimikon ja nuoren metsän hoidon ”perustuen” alentaminen on kuitenkin ainoa vaihtoehto toteuttaa lehtipuuosuudesta maksettava lisä käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa. Vuonna 2024 taimikon ja nuoren metsän hoitoon käytettiin noin 33,3 miljoonaa euroa, joka oli 87 prosenttia kyseisenä vuonna käytettävissä olevista määrärahoista. Lehtipuuosuudesta maksettavan lisän arvioidaan lisäävän tuen tarvetta 1,6–2,0 miljoonaa euroa. Ilman ”perustuen” alentamista on riskinä, että alenevan valtiontalouden kehyksen takia kaikki määrärahat tarvittaisiin taimikon ja nuoren metsän hoidon tukiin.

MTK on lausunnossaan esittänyt, että seka- ja lehtipuumetsien tukeen liittyen tulisi jatkossa miettiä, miten huomioidaan hirvituhoriski, niiden torjuntatoimet ja miten kompensoidaan syntyneitä tuhoja. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että lehtipuuosuudesta maksettavassa lisässä on kyse tulosperusteisen tuen kokeilusta. Tulosperusteisten tukien ideana on tietyn tuloksen, tässä tapauksessa tietyn lehtipuuosuuden, saavuttaminen. Tukiehdot eivät määritä sitä, mitä toimenpiteitä tulokseen pääsemiseksi on tehtävä. Tavoitteena ei myöskään ole, että kaikilla kohteilla olisi päästävä tulokseen. Tulosperusteisissa tuissa jääkin maanomistajan arvioitavaksi, millä kohteilla tulosperusteista tukea kannattaa tavoitella esimerkiksi hirvituhoriski huomioiden. Mikäli hirvituhoriskikohteella maanomistaja päättäisi jättää keskimääräistä

enemmän lehtipuuta, hänen todennäköisesti kannattaisi myös tehdä toimia hirvituhoriskin pienentämiseksi. Tällöin maanomistajan tulisi arvioida lehtipuuosuuden ja siitä maksettavan lisän tuomaa hyötyä tarvittavista toimista syntyviin kustannuksiin.

Sahateollisuus ry on lausunnossaan väittänyt, että taimikonhoidon tukitasoja olisi viime vuosina jo useaan otteeseen alennettu. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tukitasoissa on tapahtunut muutos ainoastaan siirryttäessä aikaisemmasta tukijärjestelmästä voimassa olevaan kannustejärjestelmään. Tässä yhteydessä taimikon varhaishoidon tukitaso nousi 160 eurosta hehtaaria kohden 200 euroon hehtaaria kohden ja nuoren metsän hoidon tukitaso laski 230 eurosta hehtaaria hehtaaria kohden 200 euroon hehtaaria kohden. Sen sijaan taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä tehtävän pienpuun keruun lisässä on ollut useita muutoksia.

Useassa lausunnossa pidettiin lehtipuuosuudesta maksettavaa lisää riittämättömänä. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että lehtipuuosuudesta maksettavan lisän suuruudesta on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella ja että asetuksen lopullisesta sisällöstä päätetään myöhemmin erillisessä prosessissa. Ministeriö toteaa, että lehtipuuosuudesta maksettavan lisän suuruudessa tulee huomioida valtionavustuslain (688/2001) asettamat reunaehdot. Valtionavustuslain 6 §:n mukaan valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Kuten lausunnoissa on todettu, Luonnonvarakeskuksen tekemän selvityksen mukaan lehtipuuosuuden lisäämisestä maanomistajalle tulevat tulonmenetykset ovat 40–1200 euroa hehtaaria kohden riippuen kasvupaikasta ja kohteen maantieteellisestä sijainnista. Tulonmenetysten laskennassa on käytetty oletusta, että lehtipuuosuus säilyisi koko kiertoajan. Tuen ehdoissa ei kuitenkaan voida edellyttää näin pitkää velvoitetta, vaan velvoitteen pituus olisi viisi vuotta. Tämän jälkeen maanomistaja voisi halutessaan poistaa lehtipuut. Tästä seuraa, että maanomistajalle velvoitteesta syntyvä tulonmenetys on Luonnonvarakeskuksen esittämää tulonmenetystä pienempi.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa korostaa taimikon ja nuoren metsän hoitotyön yhteydessä jätettävän lehtipuuston merkitystä monimuotoisuuden edistämisessä ja metsien sopeutumisessa ilmaston muuttuessa ja metsätuhoriskin kasvaessa. Lehtipuuosuuden lisääminen metsien myöhemmässä kehitysvaiheessa on haastavaa, koska lehtipuut tarvitsevat runsaasti valoa uudistuakseen. Lehtipuuosuudesta maksettavaa lisä onkin kannustin jättää lehtipuuta aikaisempaa enemmän metsänkehityksen alkuvaiheessa. Tämä myös mahdollistaa aikaisempaa korkeamman lehtipuuosuuden ylläpitämisen metsän myöhemmissä kehitysvaiheissa.

Suojavyöhykkeen jättäminen

Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry ovat lausunnoissaan toivoneet, että poimintahakkuut olisivat mahdollisia suojavyöhykkeellä. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että lakiehdotuksen 23 b § 2 momentin 4 kohta mahdollistaa monimuotoisuutta edistävät toimet. Täten poimintahakkuut, joiden tavoitteena on monimuotoisuuden edistäminen ovat mahdollisia. Myös tukeen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite (lakiehdotus 40 §) mahdollistaa suojavyöhykkeellä tehtävät poimintaluonteiset hakkuut. Edellytyksenä on, että tehtävä toimenpide on rahoitetun työlajin tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukainen tai tarpeen monimuotoisuuden edistämiseksi. Tällä on haluttu mahdollistaa esimerkiksi ennallistamistoiminen toteuttaminen virtavesissä.

Koneyrittäjät ry katsoi lausunnossaan, että tarjouskilpailumenettely ei sovellut suojavyöhykkeen jättämisen tukeen. Koneyrittäjien mukaan suojavyöhykkeen jättämisen tulelle tulisi muodostaa selkeät kriteerit ja tukitasot sekä myöntää tuki ehdot täyttämiin hankkeisiin jatkuvana prosessina. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että tällöin kyseessä olisi perinteinen kustannuksiin tai tulonmenetyksiin rinnastuva tuki. Maa- ja metsätalousministeriö ei pidä ehdotuksen toteuttamista tässä yhteydessä kannatettavana, koska ehdotetussa kokeilussa on ennen kaikkea tarkoitus testata uudenlaisia tapoja tukien myöntämiseen.

Soiden ennallistaminen

Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry esittivät lausunnoissaan soiden ennallistamisen kokeilun rajaamista vain puuntuotannollisesti heikkotuottoisille kohteille. Asiaa on tarkasteltu myös hallituksen esityksen lausuntopalautteen yhteydessä (HE 104/2025 vp, 6 luku). Kokeilun tavoitteena on etsiä uusia tukimalleja, jotka edistäisivät ennallistamisasetuksen[1] toimeenpanoa. Ennallistamisasetuksen piiriin kuuluu myös puuntuotoskyvyltään hyviä soita. Kun huomioidaan, että nykyisen tukijärjestelmän ongelmalliseksi koettu vaatimus puun myyntitulojen huomioimisesta tuen määrässä on merkittävin juuri näissä kohteissa, ei mainittujen tahojen esittämää rajausta voida pitää perusteltuna, sillä se johtaisi keskeisten ennallistamiskohteiden poistamiseen kokeilusta.

Ennallistamisasetuksen tarkoittamat lehto- ja suoluontotyypit

Useammassa lausunnossa tuodaan esille huoli ennallistamisasetuksen luontotyyppien tunnistamisesta ja siitä, ettei niistä ole olemassa paikkatietoa. Maa- ja metsätalousministeriö on lausujien kanssa samaa mieltä siitä, että luontotyyppien tunnistaminen ja niiden tilan arvioiminen edellyttää asiantuntemusta. Myös paikkatietoja koskeva haaste on todellinen. Koko Suomen kattavaa luontotyyppien kartoitusta ei ole tehty. Kartoituksen puuttuessa luontodirektiivin raportointi on tehty olemassa olevien paikkatietoaineistojen (esim. suojelualueiden paikkatiedot), otantaan perustuvien tietojen (esim. VMI) ja asiantuntija-arvioiden perusteella. Talousmetsissä sekä luontotyyppien sijaintia että tilaa kuvaavissa tiedoissa on merkittäviä puutteita tai tiedot puuttuvat kokonaan. Maa- ja metsätalousministeriö näkemyksen mukaan luontotyyppien sijainnin ja tilan kartoitus tulisi aloittaa mahdollisimman pian, jotta Suomen olisi mahdollista täyttää ennallistamisasetuksen asettamat velvoitteet. Velvoitteiden mukaan luontotyyppien tila tulisi tuntea vuoteen 2030 mennessä 90 prosentilla luontotyypeistä ja vuoteen 2040 mennessä 100 prosentilla. Lisäksi ennallistamisasetus sisältää maa- ja sisävesiluontotyyppien ennallistamista koskevat määrälliset tavoitteet ei-hyvässä tilassa olevien luontotyyppien ennallistamiseksi vuosille 2030, 2040 ja 2050. Näihin velvoitteisiin pääseminen ei ole mahdollista, mikäli kohteiden sijainti ja niiden tila ei ole tiedossa niiden hoidosta ja käytöstä päättävillä tahoilla.

Vaikka luontotyyppien kartoitusta ei ole tehty, maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kokeilun tueksi on käytettävissä paikkatietoaineistoja, joita voidaan hyödyntää kokeiluun sopivien kohteiden etsinnässä. Metsäkeskuksen tuottamissa metsävaratiedoissa on paikkatietoa lehtojen sijainnista. Selvitysten mukaan lehtoja olisi kuitenkin enemmän kuin metsäkeskuksen metsävaratiedot osoittavat. Ennallistamisasetuksen tarkoittamat suoluontotyypit eroavat Suomessa perinteisesti käytetystä suoluonnon luokittelusta, joten tältä osin metsävaratiedot tarjoavat viitteitä mahdollisista kohteista.

MTK ja Metsäteollisuus ry tuovat lausunnoissaan esille, että kansallisen ennallistamissuunnitelman laadinnan yhteydessä on tarkoitus tarkentaa luontotyyppien ja hyvän tilan määritelmiä Natura 2000 -alueiden ulkopuolella. Todettakoon, että tätä määrittelyä on tehty Luonnonvarakeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen ja Tapion yhteisessä LUHTI-hankkeessa. Hankkeen on tarkoitus valmistua vuoden 2025 aikana.

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen kesto

Suomen ympäristökeskus, Suomen luontopaneeli ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry kritisoivat lausunnoissaan tukiin liittyvien velvoitteiden kestoa liian lyhyeksi. Luonnonvarakeskus on lausunnossaan ehdottanut taimikon ja nuoren metsän hoidon hoito- ja kunnossapitovelvoitteen pidentämistä kymmeneen vuoteen. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteiden pidentämistä perustellaan luonnonhoidon tulosten turvaamisella ja toimien kustannustehokkuudella.

Maa- ja metsätalousministeriö yhtyy lausunnonantajien näkemyksiin siitä, että pidemmällä hoito- ja kunnossapitovelvoitteella voitaisiin turvata luonnonhoidon tulokset esitystä paremmin. Maa- ja

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1991 luonnon ennallistamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 muuttamisesta.

metsätalousministeriö ei kuitenkaan näe mahdolliseksi asettaa kymmentä vuotta pidempää hoito- ja kunnossapitovelvoitetta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen kestoon vaikuttavat valtionavustuslain takaisinperintäsäännökset. Ne mahdollistavat tuen takaisin perinnän kymmenen vuoden ajan tuen maksamisesta. Mikäli hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi tätä pidempi, ei velvoitteen rikkomisesta tulisi seuraamuksia. Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että tukea myönnetään metsätalouskäytössä oleville alueille, jossa metsälaki on voimassa. Mikäli tuen velvoitteet olisivat pysyviä, kuten osa lausunnonantajista esitti, estettäisiin todennäköisesti myös alueen metsätalouskäyttö pysyvästi. Tällöin kysymys olisi tosiasiallisesti alueen pysyvästä suojelusta. Pysyvien suojelualueiden perustaminen ja niihin liittyvien korvausten maksaminen kuuluvat luonnonsuojelulain soveltamisalaan.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon kunnossapitovelvoite on muiden työlajien velvoitetta lyhyempi, koska voimassa olevassa laissa on haluttu mahdollistaa, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea voisi saada samalle kohteelle useamman kerran. Saman kohteen tukemista on pidetty tarpeellisena, koska osalla kohteista vesakoitumisen nähtiin uhkaavan kasvatettavaa puustoa ilman toiskertaista hoitotyötä. Kannustejärjestelmälakia säädettäessä taimikon ja nuoren metsän hoitoon liittyvän hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lyhentäminen oli myös eduskunnan tahto, sillä maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon mukaan (MmVM 18/2022 vp) siirtymäsäännöksiin sisältyneitä uuden tuen myöntämisen määräaikarajoitteita lyhennettiin niillä kohteilla, jotka ovat saaneet aiemman lainsäädännän mukaista nuoren metsän hoidon tukea. Valiokunta perusteli muutosta sillä, että metsä tulee hoidettua kaikissa kohteissa metsän hoitotarpeen kannalta oikeaan aikaan.

Suomen luontopaneeli on todennut, että EU:n ennallistamisasetus edellyttää pysyvyyttä ennallistetuilta kohteilta. Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry ovat huomauttaneet, ettei hallituksen esitys ota riittävästi kantaa EU:n ennallistamisasetuksen heikentämättömyysvelvoitteen soveltamiseen. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että ennallistamisasetukseen sisältyvä heikentämättömyysvelvoite koskee ennallistettujen kohteiden lisäksi myös luontotyyppejä, jotka ovat jo hyvässä tilassa. Heikentämättömyysvelvoitteen toimeenpanoa selvitetään parhaillaan kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisen yhteydessä (YM055:00/2024). Ehdotus heikentämättömyysvelvoitteen toimeenpanosta tulee sisältymään kansalliseen ennallistamissuunnitelman luonnokseen, joka toimitetaan komissiolle elokuun loppuun mennessä 2026.

Suomen luontopaneeli on pitänyt epäselvänä lakiehdotuksen 40 §:n 1 momentin loppuosaa ja kysynyt milloin ja minkä aikajakson sisällä kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa ottaa muuhun maankäyttöön ja mitä tällä mahdollisella maankäytönmuutoksella tarkoitetaan. Maankäytönmuutoksella tarkoitetaan alueen ottamista muuhun kuin metsätalouskäyttöön. Muuta maankäyttö olisi esimerkiksi alueen raivaaminen pelloksi, tuulivoima- tai aurinkopuiston sijoittuminen alueelle tai alueen ottaminen muuhun rakentamiseen. Suojavyöhykkeen jättämisessä hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi kymmenen vuotta. Suon ennallistamisessa ja lehdon luonnonhoidossa vähintään kymmenen vuotta. Mutta mikäli kohteelle maksettaisiin tuloksen saavuttamisesta, hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi noin 11 vuotta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen kestoa on kuvattu yksityiskohtaisemmin hallituksen esityksen pykälää koskevissa perusteluissa.

Asetuksenantovaltuudet

Oikeusministeriö on kiinnittänyt ”muista tässä pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä” -muotoiluun, jota käytetään lakiehdotuksen 23 b §:n 4 momentissa, 23 c §:n 6 momentissa ja 23 d §:n 5 momentissa. Oikeusministeriön mielestä valtuussäännös ei ole täsmällinen ja tarkkarajainen ja on kaatoluokanomainen.

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe perusteltuna muuttaa valtuussäännöksiä. Valtuussäännösten kirjoittamistapa on ensinnäkin linjassa voimassa olevan lain 2–4 luvun tukilajien valtuussäännösten kanssa. Vastaavat valtuussäännösmuotoilut olivat tukilajien osalta myös määräaikaisessa laissa (laki 34/2015), joka ei enää voimassa. Valtuussäännösten kirjoittamistapa voi ensi lukemalta vaikuttaa avoimelta, mutta se ei valtuuta säätämään tarkemmin muusta kuin sellaisesta asiasta, josta jo säädetään edellä samassa pykälässä. Tämän takia valtuussäännös ei ole avoin. Oikeusministeriö käyttää lausunnossaan adjektiivia

”kaatoluokanomainen”. Kaatoluokkakäsitteellä tarkoitettaneen, että tietyissä sääntelytilanteissa voi olla olemassa yleinen säännös, joka kattaa kaikki tapaukset, joita ei ole erikseen mainittu – tämä toimii kaatoluokkana. Kaatoluokat mahdollistavat joustavuuden tilanteissa, joita ei ole voitu ennakoida lainsäädäntöä laadittaessa. Kuten edellä todetaan, lakiehdotuksen valtuussäännöksissä on kyse päinvastaisesta tilanteesta. Asiat, joista voidaan säätää tarkemmin asetuksella, on mainittu lain pykälissä.

Hakemusten valintaa koskevat säännökset

Oikeusministeriö on lausunnossaan esittänyt asetusluonnoksen 30 a §:ää vastaavan säännöksen nostamista laintasolle. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 25 c §:ää tulisi sen johdosta muuttaa seuraavasti:

> 25 c §
> Hakemusten valinta tarjouskilpailumenettelyssä
>
> *Tarjouskilpailumenettelyssä hakemusten vertailu perustuu vertailulukuun, joka saadaan jakamalla tukihakemuksessa ilmoitettu hankkeen totuttamiseksi tarvittavan tuen määrä valintaperusteiden pisteillä.* Tarjouskilpailumenettelyssä hyväksytään pienimmän vertailuluvun saaneet hakemukset. Saman vertailuluvun saaneiden hakemusten järjestyksen metsäkeskus ratkaisee arvalla.
>
> ~~Valtioneuvoston asetuksella säädetään vertailuluvun laskemisesta.~~

Asetusluonnoksen säännös sisällytettäisiin siten 25 c §:n ensimmäiseksi virkkeeksi (kursiivilla yllä) ja vastaavasti valtuussäännös poistettaisiin tarpeettomana (yliviivattuna yllä).

Julkisuuden rajoitukset

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota lakiehdotuksen 25 d §:n kirjoitusasun epäjohdonmukaisuuteen. Kyse on siitä, että julkiseksi tulon viivästymistä koskevassa erityisäännöksessä ei mainita, mistä julkisuuslain säännöksestä poiketaan, kun taas asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevassa erityissäännöksessä ao. säännös mainitaan. Julkiseksi tulon viivästymistä koskevaan säännökseen tulisikin sen vuoksi lisätä ”Mainitun lain 7 §:n 1 momentista poiketen” -muotoilu. Muulta osin maa- ja metsätalousministeriö viittaa hallituksen esityksen pykäläkohtaisiin perusteluihin koskien 25 d §:n 2 momenttia. Edellä olevan perusteella maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että lakiehdotusta muutettaisiin seuraavasti (muutos kursiivilla):

> 25 d §
> Asiakirjojen täydentäminen ja julkisuus hankehaussa
>
> Metsäkeskus ei saa ottaa huomioon sellaista hankehaun määräajan jälkeen toimitettua selvitystä, jolla on merkitystä hakemusten valintaperusteiden pisteytyksessä tai muutoin rahoitettavien toimenpiteiden valinnassa, ellei kyseessä ole 25 a §:n 2 momentissa tarkoitettu uusi selvitys.
>
> Asiakirjojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). *Mainitun lain 7 §:n 1 momentista poiketen h*ankehaun hakemusasiakirjat tulevat kuitenkin julkisiksi vasta, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen rahoitettavien hankkeiden valinnasta. Asianosaisella ei ole mainitun lain 11 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen oikeutta saada tietoa liikesalaisuudesta, joka sisältyy toisen hankehakuun osallistuneen hakemusasiakirjoihin